

Üniversite Öğrencilerinin Siyasi Parti ve Cumhurbaşkanı Tercihlerinin Demografik Değişkenler İle İlişkisi

The Relationships Between University Student's Preferences for Political Party and President with Demographic Variables

Gökçe ÖZKILIÇCI

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Psikoloji Bölümü

gokceozk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6451-7952>

Nihal MAMATOĞLU

Prof. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Psikoloji Bölümü

mamatoglunihal@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0003-1375-6782>

Makale Bilgisi

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 23.05.2020

Kabul Tarihi: 19.06.2020

Yayın Tarihi: 29.06.2020

ISSN: 2147-6071 **CİLT:** 8

E-ISSN: 2147-7035 **SAYI:** 1

Cilt/Volume: 8 | Sayı/Issue: 1 |

Yıl/Year: 2020 (Haziran/June)

Üniversite Öğrencilerinin Siyasi Parti ve Cumhurbaşkanı Tercihlerinin Demografik Değişkenler ile İlişkisi¹²

Özet

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin 24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleşmiş olan cumhurbaşkanı ve 27. dönem milletvekili genel seçimindeki siyasi parti/ittifak ve cumhurbaşkanlığı tercihleri ile demografik değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu amaç kapsamında İstanbul ilinde üniversite öğrenimine devam eden 18-40 yaş arasında 266'sı kadın 127'si erkek olmak üzere toplam 393 katılımcıya ulaşılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, katılımcıların cinsiyetleri ve siyasi parti tercihleri arasında; gelir düzeyleri ve cumhurbaşkanlığı tercihleri arasında; politik konumları ile siyasi parti ve cumhurbaşkanlığı tercihleri arasında, siyasi parti tercihleri ile cumhurbaşkanlığı tercihleri arasında ve son olarak siyasi parti tercihleri ile ebeveynlerinin siyasi parti tercihleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Araştırma sonunda elde edilen bulgular ilgili alanyazın ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Liderlik Tercihi, Oy Verme Davranışı, Siyasal Katılım, 24 Haziran Seçimi, Demografik Değişkenler

The Relationships Between University Student's Preferences For Political Party And President with Demographic Variables

Abstract

The aim of this study is to investigate the relationships between political party / alliance and presidential preferences of the university students and some demographic variables on 24 June 2018 elections. As part of this aim, 393 university students, including 266 females and 127 males, who study in İstanbul participated in this study. The findings revealed that there were some significant relationships; between the participants' gender and political party preferences, between income levels and presidential preferences, between political positions and political party/presidential preferences, between political party preferences and presidential preferences, between political party preferences and parents' political party preferences. The research findings have been discussed in the light of related literature.

Keywords: Leadership Preferences, Voting Behaviour, Political Participation, June 24th Elections, Demographic Variables.

¹ Bu çalışmada birinci yazarın tez çalışmasının sonunda elde edilen bulguların sadece bir kısmı tartışılmaktadır.

² Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bililerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu. 218/163 Protokol No ile 09.08.2018 tarihli ve 2018/06 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur.

Giriş

Bu çalışmanın temel amacı, 24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirilen seçimlerde oy kullanma çağına gelmiş olan üniversite öğrencilerinin siyasi parti/ittifak ve cumhurbaşkanı tercihleri ile cinsiyet, gelir durumu, devam ettikleri üniversite türünün (devlet ve vakıf) yanı sıra politik konuları ve ebeveynlerinin siyasi tercihleri arasındaki ilişkileri incelemektir.

Yerel ve genel seçimlere katılımın yüksek olduğu Türkiye’de seçmenlerin motivasyonlarını ve karar verme süreçlerini anlamak önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda ilk olarak, oy verme davranışı ile ilgili çalışan araştırmacılar tarafından temel olarak kabul edilen dört yaklaşımdan kısaca bahsedilecektir. Bu yaklaşımlar; sosyolojik, sosyo-psikolojik, ekonomik (rasyonel) ve stratejik oy verme yaklaşımları olarak ifade edilmektedir (Harrop - Miller, 1987, 130; Akgün, 2002).

Seçmen tercihlerinin ve seçmen davranışının bireylere ait sosyal kimlikler (sınıf, coğrafya, cinsiyet, din, etnik, vb.) tarafından belirlendiği varsayımından hareket eden sosyolojik yaklaşımda, aynı sosyal ortamı paylaşan ve birbirleriyle etkileşim halinde bulunan insanların kurdukları ilişkilerin siyasi tercihlerin şekillenmesinde önemli bir rolü olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle sosyo-ekonomik statü, dini ilişkiler ve aile yapısının etkisi üzerinde durulmaktadır (Heywood, 2007, 311). Bu yaklaşımda, birincil sosyal grupların güçlü etkileri olduğunun altı çizilmekte ve belirli kolektif özelliklerin kişilerin siyasi tercihlerinde önemli rolü olduğu belirtilmektedir (Sarlamenov - Jovanoski, 2014, 17; Visser, 1998, 25).

Partiyle özdeşleşme bir başka ifadeyle sosyo-psikolojik yaklaşımın temelinde ise kişinin herhangi bir siyasi partiye karşı geliştirdiği psikolojik aidiyete vurgu yapılmaktadır (Kalender, 2005). Özellikle siyasal toplumsallaşma sürecinde kazanılan tutumların seçmenlerin gelecekteki siyasi kararlarına etkisi merkezde yer almaktadır (Beren, 2013, 195). Bu yaklaşımda da tıpkı sosyolojik yaklaşımda olduğu gibi sosyal sınıf ve etnik kökenin önemine vurgu yapılmaktadır. Ancak bu yaklaşımda özellikle ailenin çocuklarının siyasal toplumsallaşma sürecindeki etkileri daha fazla ön plana çıkmaktadır (Glass vd., 1986, 685). Adayların karakter özelliklerine –güçlü, ahlaklı, saygın, dürüst ve güvenilir olması gibi- ilişkin algının oy verme üzerinde önemli bir etki yarattığı vurgusu da bu yaklaşımda yer bulmaktadır (Funk, 1999, 714; Hayes, 2005, 920).

Ekonomik oy verme yaklaşımının kurucusu ve en etkili sesi olarak karşımıza çıkan Downs (1957), seçmenleri siyasi partilerin ele aldığı gibi pasif olarak değil aktif bir aktör olarak kabul etmektedir. Bu yaklaşımda, ekonomide geliştirilen fayda maksimizasyonu hipotezi siyasi karar alma sürecine uygulanmıştır. Özetle bu yaklaşım, oy verme sürecindeki seçmenlerin kişisel çıkarlarını önemsediklerini ve kendi çıkarlarına en uygun gelen partiye oylarını verdiklerini iddia etmektedir (Sarlamenov - Jovanoski, 2014, 21). Bu hesaplamalar neticesinde seçmen, olumlu fayda farkını en yüksek olarak gösteren partiye oy vermektedir. Ayrıca kendisi için bir kazanç elde edilmemesi durumunda, seçmen oy kullanma zahmetine dahi girmemektedir (Bartels, 2010, 17). Oy tercihini, kendisine daha fazla faydası dokunacağına ikna olduğu partiden yana kullanan seçmenin bu beklentilerinin karşılanamaması durumunda ise bir sonraki seçim döneminde siyasi tercihini rahatlıkla değiştirebileceği söylenebilir (Bennett - Salisbury, 1987, 14).

Stratejik yaklaşım ise seçmenlerin, bekledikleri yarar çerçevesinde oy verdikleri partiyi veya partinin adayını tercih edebileceklerini öne sürmektedir. Bu yaklaşımda seçmen samimi olarak nitelendirilir, seçmenin en çok tercih ettiği partinin kazanması bekleniyorsa oyunu o partiden yana kullanmaktadır. Şayet seçmenin tercih ettiği partinin kazanması beklenmiyorsa seçmenler stratejik davranarak en az tercih ettiği dışındaki partiden yana tercihini kullanmaktadır (Gschwend, 2004, 1). Bir başka deyişle, oylarının boşa gitmemesini isteyen seçmenler, seçilme şansı olmayan adaylara oy vermekten kaçınabilmektedirler (Bäck - Rosema, 2008, 4).

1. Oy Verme Davranışının Araştırma Değişkenleri ile İlişkisi

1.1. Cinsiyet

Türkiye’de yapılan çalışmalarda siyasal katılım ve cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında ağırlıklı olarak erkeklerin siyasal faaliyetlere katılım oranlarının kadınlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tekeli, 1982; Kalaycıoğlu, 1983; Eser - Sarışahin, 2016). Türkdöğan (1976) ise oy verme davranışında kadınların erkeklere kıyasla daha yüksek oranda katılım gösterdiğini belirtmiştir. Bu çalışmaların yanı sıra üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışma oy verme davranışında cinsiyetler arası bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur (Özyurt, 2010, 316).

Lipset (1960), geleneksel toplumlarda kadınların erkeklere oranla daha muhafazakâr olduklarını bir başka deyişle dinsel öğelere daha fazla önem verdiklerini ve buna paralel

olarak muhafazakâr partileri tercih ettiklerini belirtmiştir. 2011 genel seçimlerinden sonra yapılan bir başka çalışma ise kadın seçmenlerin erkek seçmenlere oranla CHP'ye biraz daha fazla eğilim gösterdiğini ortaya koymuştur (Yılmaz vd., 2012, 21).

1.2. Gelir

Gelir düzeyi ile siyasal davranışlar arasında ilişki olduğuna yönelik çalışmalar da mevcuttur. Kalaycıoğlu (1983), kişilerin gelir düzeylerindeki artışın siyasal katılmayı olumlu açıdan etkileyeceğini ve varlıklı kişilerin siyasal hayata daha aktif bir şekilde katılacaklarını savunmaktadır. Abadan ve Yücekök (1966) ise bu görüşe ek olarak gelir düzeyi farklı olan grupların birbirinden farklı gerekçelerle siyasal açıdan aktif olacaklarını vurgulamaktadırlar.

2002 genel seçimleri sonrasında Mersin ilinde yürütülen çalışma gelir düzeyi ile siyasal eğilim arasındaki ilişkileri ortaya koymuştur. Seçmenlerin aylık gelir düzeyi arttıkça AK Parti, DEHAP ve MHP'ye olan destekleri azalmaktayken, orta ve üst gelir düzeyinde CHP en fazla destek gören parti konumunda olmuştur (Altan - Kapusizoğlu, 2017, 330). Çınar'ın (2010) yaptığı çalışma kronik enflasyon sorununun seçmen ideolojisinde sağ ideolojiyi artırıcı bir etki yarattığını ortaya koymuştur.

Avcı (2015), 30 Mart 2014 Ankara yerel seçimi özelinde gerçekleştirdiği çalışmada, seçmenlerin gelir düzeyi arttıkça destekledikleri siyasi partinin liderine bağlılık düzeyinin de arttığını göstermiştir. Bir başka çalışma ise, gelir seviyesi değişkeninin AK Parti-CHP arasındaki tercihleri anlamlı bir şekilde belirleyemediğine işaret etmektedir (Yılmaz vd., 2012, 21).

1.3. Aile

Seçmenlerin siyasal tercihlerinin belirlenmesinde ailenin önemli bir etkisinin olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Aydın - Özbek, 2004; Duran, 2005; Doğan - Göker, 2010). Anne-baba ve çocuk arasında siyasal bilgi alışverişinin olması, çocukların siyasal ideoloji ve parti taraftarlığının ebeveynlerinin desteklediği siyasal parti ile benzerlik göstermesi ihtimalini arttırmaktadır (Glass vd., 1986, 687; Karakoç, 2000, 39). Aile içinde politik konuların tartışıldığını gören ve aktif olarak politika ile ilgili olan aile üyeleriyle temas eden çocukların siyasetle daha yakından ilgilendiğini ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (McFarland - Thomas, 2006, 417; McIntosh vd., 2007; Quentelie, 2015).

Aydın ve Özbek (2004), oy verme davranışında aileden etkilenme düzeylerinin katılımcıların cinsiyetlerine, yaş gruplarına, medeni durumlarına, çalışma durumlarına, eğitim seviyelerine ve aile ile birlikte yaşayıp yaşamama durumlarına göre farklılık yarattığını göstermişlerdir. Çavuşoğlu ve Pekkaya'nın (2016) çalışması da genç seçmenlerin siyasete olan ilgilerinin çok düşük seviyede olduğunu ve oy verme davranışlarında ekonomik ve sosyolojik yaklaşımları benimsenmediklerini göstermektedir.

1.4. İdeoloji ve diğer faktörler

Türkiye'de 2002, 2007 ve 2011 yıllarında ülke çapında yapılan anketlere dayandırdığı çalışmasında Çarkoğlu (2012), konjoktüre bağlı olarak seçmenlerin tercihlerinde etkili olan motivasyon kaynaklarının farklılaştığını belirtmektedir. Bu çalışmanın bulgularına göre, ağır bir ekonomik krizin ardından gerçekleştirilen 2002 seçimleri ekonomik performansın odak noktası haline getirilip değerlendirildiği bir seçim olmaktan ziyade sağ-sol ideolojinin sonucu belirlediği bir seçim olarak değerlendirilmiştir. Bir başka deyişle, siyasi ve ekonomik koşullara bağlı olarak, seçmen nezdinde bir faktör diğerinden daha önemli bir hale gelebilmektedir.

Güllüpunar ve arkadaşlarının (2013) yaptıkları çalışmada ise, seçmenlerin oy verme davranışında etkisi olan en temel iki etken ülke menfaatleri ve parti olarak tespit edilmiştir. Seçmenlerin parti ağırlıklı oy kullanma eğiliminde olmalarına rağmen bu süreçte ideolojinin etkisi oldukça düşük bulunmuştur. Bu durum seçmenlerde parti bağlılığının yüksek olduğunu fakat parti bağlılığının rasyonel tercihlere göre şekillendiğini ortaya koymaktadır. Temizel (2012), seçmenlerin ağırlıklı olarak rasyonel davrandıklarını ve temelde ekonomik vaatler öne süren partilere oy verdiklerini bulgulamıştır. Benzer şekilde, Şanlıurfa örneğinde gerçekleştirilen bir başka çalışmada rasyonel oy verme en önemli faktör olarak belirlenmiştir (Başarı, 2016, 230).

Yukarıda aktarılan çalışmalardan da görülebileceği gibi araştırma sonuçları çeşitlilik göstermektedir. Bükümer ve Dölaraslan'ın (2013) belirttikleri gibi, sosyo-ekonomik açıdan farklı olan ve belirli siyasal konumlardaki örneklemlerde değişik sonuçların elde edilmesi kaçınılmazdır. Ancak bu durum, seçmen kitlelerinin farklılaşan özelliklerinin belirlenmesi açısından önemli faydalar sağlayabilir. Bu farklılıkları ortaya koymak siyasi

partilerin söz konusu seçmen kitlelerine farklı söylemlerle ve propaganda araçlarıyla ulaşmalarını sağlayabilir.

2. Araştırmanın Amacı

Siyasi tutumların oluşumunda kişilerin cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir durumları başta olmak üzere demografik özelliklerinin önemli derecede etkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Cutler, 1977; Carnaghan - Bahry, 1990; Kalaycıoğlu, 1983; Sitembölükbaşı, 2001).

Betimleyici bir çalışma olan bu araştırmada ise üniversite öğrencisi olan katılımcıların 24 Haziran 2018 seçimlerindeki siyasi parti ve cumhurbaşkanı tercihlerinin cinsiyet, gelir, devam ettikleri üniversite türleri (devlet ve vakıf), politik konum ve ebeveynlerinin siyasi tercihleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır.

“Katılımcıların demografik özellikleri ile siyasi parti ve cumhurbaşkanı tercihleri arasında ilişki var mıdır?” ve “Ebeveynlerinin siyasi tercihleri ile katılımcıların siyasi parti ve cumhurbaşkanı tercihleri arasında ilişki var mıdır?” araştırma sorularından yola çıkmıştır. Böylece bir yandan genç seçmenlerin profillerini ortaya koyarak geleceğe yönelik bir projeksiyon tutmanın yanı sıra ülkemizde değişen seçim sisteminden sonra yapılan bir çalışma olması nedeniyle ittifakların kurulduğu ve her bir partinin kendi adayını çıkardığı cumhurbaşkanı adaylarına genç seçmenlerin nasıl yaklaştığı ortaya koyulabilecektir.

3. Yöntem

3.1. Örneklem

Bu çalışmada örneklem, İstanbul’da bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde eğitimlerine devam eden öğrencilerden olasılığa dayalı olmayan “kolayda örnekleme yöntemi” ile belirlenmiştir. Katılımcıların 266’sı (%67,7) kadın, 127’si (%32,3) erkektir. Katılımcıların yaşlarının 18 ila 40 arasında olduğu görülmektedir (Ort.= 21,52 S= 2.58).

Katılımcılara ilişkin demografik bilgilere ayrıntılı olarak Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1: Araştırma Örneklemini Oluşturan Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	266	67,7
	Erkek	127	32,3
Üniversite Türü	Devlet	182	46,3
	Vakıf	211	53,7
Anne Eğitim	Okur Yazar Değil	20	5,1
	İlkokul	150	38,2
	Ortaokul	54	13,7
	Lise	111	28,2
	Önlisans	7	1,8
	Lisans	48	12,2
	Yüksek		
	Lisans/Doktora	3	0,8
	Okur Yazar Değil	6	1,5
	İlkokul	83	21,1
Baba Eğitim	Ortaokul	56	14,2
	Lise	144	36,6
	Önlisans	5	1,3
	Lisans	93	23,7
	Yüksek		
	Lisans/Doktora	6	1,5
	1500 TL'den Az	15	3,8
Ailenin Gelir Durumu	1501-2500 TL	67	17
	2501-3500 TL	76	19,3
	3501-4500 TL	59	15
	4501 TL'den Fazla	174	44,3
	Gelir Yok	2	0,5
Kiminle Yaşıyor	Yalnız	37	9,4
	Aile	194	49,4
	Akrabalar	1	0,3
	Arkadaşlar	40	10,2
	Yurt	112	28,5
	Diğer	9	2,3

3.2. Veri Toplama Araçları

Kişisel bilgi formu: Katılımcıların yaş, doğum yeri, cinsiyet, üniversite türü, bölüm, ebeveynlerinin eğitim durumları, ebeveynlerinin meslekleri, ebeveynlerinin yaşları, kardeş sayısı, ailenin gelir durumu, şu an kiminle yaşadıkları ve yaşamlarının büyük kısmını hangi yerleşim merkezinde geçirdikleri gibi demografik değişkenlere ait bilgiler sorulmuştur. Bunun yanı sıra, kendilerinin ve ebeveynlerinin siyasi tercihlerine yönelik sorular da bu formda yer almaktadır.

3.3. İşlem

Uygulama kapsamında internet ortamına yüklenen soru formlarının linkleri katılımcılarla elektronik posta yoluyla paylaşılmıştır. Katılımcılara, çalışmanın gönüllülük esasına dayalı olduğu, verilerin bireysel olarak değil topluca değerlendirileceği ve elde edilen verilerin hiçbir şekilde üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı bilgisi verilmiştir. Veri temizliği yapıldıktan sonra 393 katılımcıdan alınan veriler uygun istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir.

4. Bulgular ve Tartışma

Araştırmanın amacı, araştırmanın bağımlı değişkeni olan oy verme davranışı (siyasi partiye ve cumhurbaşkanı adayına oy verme) ile demografik değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Bu amaçla ilk olarak; katılımcıların siyasi parti ve cumhurbaşkanı tercihlerine göre, cinsiyet, gelir, politik konum, okul türleri, anne ve babanın siyasi tercihlerinin frekans dağılımları ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

Bu dağılımlar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla ki-kare analizi yapılmış, ayrıca ilişkinin gücünü gösteren Cramer's V katsayısı hesaplanmıştır. Cramer's V isimsel iki değişken arasındaki ilişkinin gücü hakkında bilgi vermektedir. İki değişken arasında ilişki olmadığı zaman bu katsayı 0'a eşit olmaktadır. Aksi durumda, Cramer's V katsayısı 1'e eşit olsa da, değişkenler arasında yalnızca bir yönde mükemmel ilişki olduğunu göstermektedir (Bölükbaşı ve Yıldıztan, 2009). Cramer's V katsayısı 0,0-0,10 aralığında ilişkinin yok denecek kadar düşük olduğu, 0,11-0,30 aralığında düşük, 0,31-0,50 aralığında orta ve 0,51'in üzerinde yüksek ilişki düzeyi olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Ulaş vd., 2013).

4.1. Cinsiyet ve Siyasi Parti Tercihi

Son genel seçimlerde Cumhur İttifakı, Millet İttifakı, HDP'ye oy veren veya oy kullanmayan üniversite öğrencilerinin, siyasi parti tercihleri ile cinsiyetleri arasında bir ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Cinsiyet ve siyasi parti tercihleri arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2_{(3)} = 8,028$, C' V= .14, $p < 0,05$].

Tablo 2: Siyasi Parti Tercihinin Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Siyasi Parti Tercihi				χ^2	p
		Cumhur İ.	Millet İ.	HDP	Oy Vermedim		
Cinsiyet							
Kadın	266	98	117	13	38	8,028	0,045
Erkek	127	35	53	13	26		
Toplam	393	133	170	26	64		

Araştırmaya katılan kadın seçmenlerin yaklaşık %37'lik bir kısmı Cumhur ittifakını desteklerken bu oran erkek katılımcılarda %27 seviyelerinde kalmıştır. Benzer bir farklılık oy kullanmama davranışında da görülmüştür. Kadın katılımcıların yaklaşık %14'ü oy kullanmazken, erkek katılımcılarda bu oran %20 seviyesine kadar ulaşmıştır.

4.2. Cinsiyet ve Cumhurbaşkanı Tercihi

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde tercihini Cumhur İttifakı, Millet İttifakı ve HDP'den yana kullanan veya oy kullanmayan üniversite öğrencilerinin, cumhurbaşkanı tercihleri ile cinsiyetleri arasında bir ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Gerçekleştirilen analiz sonucunda anlamlı bir ilişki bulunmamıştır [$\chi^2_{(2)} = 2,575$, C' V= .081, $p > 0,05$].

Tablo 3: Cumhurbaşkanı Tercihinin Cinsiyet Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Cumhurbaşkanı Tercihi			χ^2	p
		Cumhur İ.	Millet İ.+HDP*	Oy Vermedim		
Cinsiyet						
Kadın	266	78	151	37	2,575	0,27
Erkek	127	28	77	22		
Toplam	393	106	228	59		

*Millet İttifakı ve HDP'nin bir arada alınması seçim öncesi cumhurbaşkanlığı seçiminin 2. Tura kalması durumunda HDP Adayı Selahattin Demirtaş'ın ilk turda en fazla oy alacak adayı (Recep Tayyip Erdoğan dışında) destekleyeceklerini açıklamasından dolayıdır.

4.3. Cinsiyet ve Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Ait Bulguların Tartışılması

Cinsiyete göre yapılan analiz sonuçları sadece siyasi parti tercihlerinde anlamlı farklılıklar olduğunu göstermiştir (Tablo 2). Alanyazına bakıldığında cinsiyet ve adayın kişisel özellikleri arasında oy verme davranışları açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Çağlar - Gelir, 2014; Damlapınar - Balcı, 2005; Aydın - Şener, 2018). Bu çalışmada ise kadınlar erkeklere kıyasla Cumhur İttifakı partilerini anlamlı şekilde yüksek oranda desteklemişler ve seçimlere katılım oranları da erkeklere kıyasla daha yüksek olmuştur.

Bu çalışmada cinsiyet açısından ortaya çıkan sonuçlar KONDA araştırma şirketinin 24 Haziran seçimlerinden kısa süre önce gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda ortaya koydukları sonuçlarla uyum göstermektedir. Şöyle ki, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin kadınlardan Cumhuriyet Halk Partisi'nin ise erkeklerden ülke ortalamasından aldığından daha yüksek seviyede oy aldığı ortaya konmuştur (KONDA, 2018, 38). İttifakların başat partilerinin seçmen profilindeki bu farklılaşma doğal olarak ittifakların seçmen profilinde de farklılık oluşmasına yol açacaktır.

4.4. Gelir ve Siyasi Parti Tercihi

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde tercihini Cumhur İttifakı, Millet İttifakı ve HDP'den yana kullanan veya oy kullanmayan üniversite öğrencilerinin, cumhurbaşkanı tercihleri ile ailelerinin gelir düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Gelir düzeyi ve siyasi parti tercihleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır [$\chi^2_{(6)} = 3,173$, C' V= .064, $p > 0,05$].

Tablo 4: Siyasi Parti Tercihinin Gelir Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Siyasi Parti Tercihi				χ^2	P
		Cumhur İ.	Millet İ.	HDP	Oy Vermedim		
Gelir							
Düşük	84	30	30	7	17	3,173	0,78
Orta	135	45	60	9	21		
Yüksek	174	58	80	10	26		
Toplam	393	133	170	26	64		

4.5. Gelir ve Cumhurbaşkanı Tercihi

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde tercihini Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakından yana kullanan veya oy kullanmayan üniversite öğrencilerinin, cumhurbaşkanı tercihleri ile ailelerinin gelir düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Gelir düzeyi (2500 TL ve altı düşük; 2500-4500 TL arası orta ve 4501 TL ve üzeri ise yüksek gelir grubu olarak sınıflandırılmıştır) ve cumhurbaşkanı oy tercihleri arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2_{(4)} = 10,023$, C' V= .11, $p < 0,05$].

Tablo 5: Cumhurbaşkanı Tercihinin Gelir Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Cumhurbaşkanı Tercihi			χ^2	P
		Cumhur İ.	Millet İ.+HDP*	Oy Vermedim		
Gelir						
Düşük	84	28	37	19	10,023	0,04
Orta	135	37	80	18		
Yüksek	174	41	111	22		
Toplam	393	106	228	59		

Gelir düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yaklaşık %64'lük bir kesimin Millet ittifakının adayına (Muharrem İnce) oy verdiği görülmektedir.

4.6. Gelir Düzeyi ve Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Ait Bulguların Tartışılması

Gelir düzeyi ile siyasi parti tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, cumhurbaşkanı tercihi açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Gelir düzeyindeki farklılıkların gerek siyasi katılımı gerek siyasi parti tercihini etkileyeceğine yönelik

çalışmalar mevcuttur (Abadan - Yücekök, 1966; Kalaycıoğlu, 1983). Hatta ülkemizde seçmen davranışında en önemli etkenin ideolojik tercihlerden ziyade ekonomik koşulların olduğunu öne süren görüşler mevcuttur (Özbudun, 2003, 75; Çinko, 2006, 114). Özellikle ülkemizde yapılan çalışmalar, seçmenlerin gelir düzeylerinin arttıkça CHP'ye olan desteklerinin arttığını ve orta - düşük gelir düzeyinde ise AK Parti ve HDP'ye olan desteğin arttığını göstermiştir (Altan - Kapusizoğlu, 2017, 330; KONDA, 2018, 40).

Bu çalışmada, parti bazında gelir düzeyindeki farklılıklardan kaynaklanan bir etki olmamasına karşın bu farklılık sadece cumhurbaşkanı tercihinde ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet Halk Partisi'nin adayı Muharrem İnce'nin gelir düzeyi yüksek olanlar tarafından desteklenmesi alanyazındaki araştırma bulgularıyla da tutarlılık göstermektedir (Bayyigit, 2003, 34; Şahin, 2014, 153). Bu duruma metropol şehirlerde yaşayanların sosyo-ekonomik düzeylerinin daha yüksek olması ve temelde gündelik ekonomik kaygılardan ziyade geleceğe yönelik kaygıların daha baskın olması neden olmuş olabilir. Erdoğan ve İnce'nin söylemleri karşılaştırıldığında, İnce'nin geleceğe yönelik ve eğitime ilişkin söylemlerinin daha baskın olduğunu; Erdoğan'ın söylemlerinde ise geçmiş hizmetlerin ve ekonomiye yönelik ifadelerin daha geniş yer bulduğu ortaya konmuştur (SETA, 2018). Dolayısıyla ekonomik durumu daha iyi olan kesimin öncelikleri ile daha düşük olan kesimin öncelikleri arasındaki bu farklılığın oy verme tercihine de yansıdığını söyleyebiliriz.

4.7. Politik Konum ve Siyasi Parti Tercihi

Politik olarak kendilerini solda ve sağda konumlandıran üniversite öğrencilerinin, siyasi parti tercihleri ile politik konumları arasında ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Politik konumları ile siyasi parti tercihleri arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2_{(3)} = 119,703$, C' V= .65, $p < 0,05$].

Tablo 6: Siyasi parti tercihinin politik konum değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (Chi Square) testi sonuçları

Değişkenler	n	Siyasi Parti Tercihi			Oy Vermedim	χ^2	p
		Cumhur İ.	Millet İ.	HDP			
Siyasi Parti T.							
Sol	143	8	101	19	15	119,703	0,005
Sağ	140	93	29	5	13		
Toplam	283	101	130	24	28		

Kendisini solda konumlandıran katılımcıların %77'si Millet ittifakına oy vermişlerdir, HDP için ise bu oran %80 seviyesindedir. Kendisini sağda konumlandıran katılımcıların %92'si ise cumhur ittifakına oy vermişlerdir.

4.8. Politik Konum ve Cumhurbaşkanı Tercihi

Politik olarak kendilerini solda ve sağda konumlandıran üniversite öğrencilerinin, cumhurbaşkanı tercihleri ile politik konumları arasında ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Politik konumları ile cumhurbaşkanı tercihleri arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2_{(3)} = 119,703$, C' V= .57, $p < 0,05$].

Tablo 7: Cumhurbaşkanı tercihinin politik konum değişkenine bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (Chi-Square) testi sonuçları

Değişkenler	n	Cumhurbaşkanı Tercihi			χ^2	p
		Cumhur İ.	Millet İ. + HDP	Oy Vermedim		
Cumhurbaşkanı T.						
Sol	143	6	125	12	92,031	0,005
Sağ	140	76	50	14		
Toplam	283	82	175	26		

*Millet İttifakı ve HDP'nin bir arada alınması, seçim öncesi cumhurbaşkanlığı seçiminin 2. tura kalması durumunda HDP Adayı Selahattin Demirtaş'ın ilk turda en fazla oy alacak adayı destekleyeceklerini açıklamasına dayanmaktadır.

Kendisini solda konumlandıran katılımcıların %71,4'ü Millet ittifakı adaylarına oy vermişlerdir. Kendisini sağda konumlandıran katılımcıların %92,7'si ise cumhur ittifakı adayı Recep Tayyip Erdoğan'a oy vermişlerdir.

4.9. Politik Konum ve Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Ait Bulguların Tartışılması

Oy verme ile ilgili yaklaşımlardan biri olan sosyo-psikolojik yaklaşım, ideolojinin oy verme davranışında oldukça önemli bir rol oynadığını iddia etmektedir (Bartels, 2000, 36). İdeolojinin bir başka ifadeyle politik konumun oy verme davranışında oldukça önemli olduğunu destekleyen pek çok araştırma mevcuttur (Saygılı, 2014; Erdinç, 2012; Jacoby, 2010; Uztuğ, 1999).

Türkiye siyasi tarihinde önemli bir yeri olan 80 darbesi döneminde ideolojik kutuplaşmanın zirveye çıktığı ve yaşanan hadiselerin tortularının günümüze kadar ulaştığı bilinmektedir. 16 Nisan 2017’de gerçekleşen halk oylamasında Türkiye Anayasası’nın 18 maddesi üzerinde değişiklikler oylanmış ve parlamenter sistem kaldırılarak yerine başkanlık sistemi getirilmiştir. Bunun yanı sıra gerçekleşen en önemli değişikliklerin başında başbakanlık makamının kaldırılması gelmektedir. Kabul edilen anayasa değişikliği ile partili cumhurbaşkanının yetki alanı oldukça genişlemiştir. 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen FETÖ darbesi olarak da ifade edilen askeri darbe girişiminden sonra ilan edilen OHAL koşullarında 20 Nisan 2018’de erken seçim önerisinin TBMM’de kabul edilmesi sonucunda 3 Kasım 2019 tarihinde yapılması planlanan seçimler erkene alınarak 24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Bu yeni sistem çok partili yapıdan iki kutuplu bir yapıya doğru siyaseti evirmiştir. Sistemin getirdiği en önemli değişiklik iktidar olmanın şartını nisbi çoğunluktan salt çoğunluğa taşımasıdır. Yani seçimin kazananı olmanın şartı yüzde 50 artı 1 oya ulaşmaktır. Bu durum ittifakları bir nevi zorunlu kılmakta, dolayısıyla aynı ideolojide olmayan partiler bir araya gelmekte ve neticede ideolojik farklılıkların kolay bir şekilde ortaya konmasını zorlaştırmaktadır. Söz gelimi Millet İttifakı’nın bileşenlerine bakıldığında; kendisini sosyal demokrat olarak tanımlayan CHP, kendini merkez sağ’da konumlandıran ve milliyetçi kökenli siyasi kadrolardan oluşan bir parti olan İYİ Parti, sağ ideolojinin en köklü partisi Demokrat Parti ve son olarak Milli Görüş’ün temsilcisi olan Saadet Partisi bulunmaktadır. Benzer durumu Cumhuriyet İttifakı için söylemek nispeten daha zordur. Cumhuriyet İttifakı’nın bileşenlerine bakıldığında kendini muhafazakâr demokrat olarak konumlandıran AK Parti ve her ikisi de milliyetçi olan MHP ve BBP yer almaktadır. Bu partiler siyasi yelpazenin sağ kutbunda

bulunmaktadırlar. Dolayısıyla Cumhur ittifakının sağ ideolojiye sahip kişiler tarafından daha fazla tercih edilmesi, Millet ittifakının ise daha sol veya merkez sağ seçmenler tarafından tercih edilmesi beklenmektedir.

Analiz sonuçlarına bakıldığında katılımcıların ideolojileri ile cumhurbaşkanı tercihleri arasında önemli sayılabilecek düzeyde bir benzerlik görülmektedir (Tablo 7). Bu durum, cumhurbaşkanlığı tercihinde ön planda olan iki adayın (Recep Tayyip Erdoğan ve Muharrem İnce) temelde destek aldıkları siyasi kutupları konsolide etmeleri neticesinde bu ayrımın daha çarpıcı bir şekilde ortaya çıktığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma bulguları incelendiğinde ideoloji ve cumhurbaşkanı tercihindeki benzerlik siyasi parti tercihleri için de ortaya çıkmaktadır. Özellikle kendisini sağda konumlandıran katılımcıların çok yüksek bir oranda (%92) Cumhur ittifakına oy verdikleri görülmektedir. Millet ittifakının başat partisi CHP olmasına rağmen bünyesinde farklı ideolojilere (merkez sağ, muhafazakâr sağ gibi) sahip partileri de barındırmaktadır. Millet ittifakını oluşturan partilerin sağ ve sol ideolojik kutuplarda olmasına rağmen katılımcıların ciddi sayılabilecek yüzdesi kendilerini solda konumlandırmışlardır. Bu duruma Millet ittifakının en büyük parçasının CHP olması yol açmış olabilir. Seçime herhangi bir ittifaka dahil olmadan giren HDP’de de durum benzerlik göstermektedir. Bu duruma HDP’nin baraj sorunu yaşamaması adına CHP’nin Cumhurbaşkanı Muharrem İnce’ye oy veren ancak parti tercihini HDP’den yana kullanan seçmenlerin yol açmasının yanı sıra daha liberal söylemlerde bulunan Demirtaş’ın söylemleri de yol açmış olabilir.

4.10. Üniversite Türü ve Siyasi Parti Tercihleri

Son genel seçimlerde Cumhur İttifakı, Millet İttifakı, HDP’ye oy veren veya oy kullanmayan üniversite öğrencilerinin, siyasi parti tercihleri ile devam ettikleri üniversitenin türü arasında bir ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Üniversite türü ve siyasi parti tercihleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur [$\chi^2_{(3)} = ,0225$, C’ V= .024, p >0,05].

Tablo 8: Siyasi Parti Tercihinin Üniversite Türü Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Siyasi Parti Tercihi				χ^2	p
		Cumhur İ.	Millet İ.	HDP	Oy Vermedim		
Üni. Türü							
Devlet	182	60	81	12	29	,225	0,973
Vakıf	211	73	89	14	35		
Toplam	393	133	170	26	64		

4.11. Üniversite Türü ve Cumhurbaşkanı Tercihi

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde tercihini Cumhuriyet İttifakı, Millet İttifakı ve HDP veya oy kullanmayarak kullanan üniversite öğrencilerinin, cumhurbaşkanı tercihleri ile cinsiyetleri arasında bir ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Gerçekleştirilen analiz sonucunda anlamlı bir ilişki bulunmamıştır [$\chi^2_{(2)} = ., C' V = .154, p > 0,05$].

Tablo 9: Cumhurbaşkanı Tercihinin Üniversite Türü Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Cumhurbaşkanı Tercihi			χ^2	p
		Cumhur İ.	Millet İ.+HDP*	Oy Vermedim		
Üni. Türü						
Devlet	182	50	106	26	,154	0,926
Vakıf	127	56	122	33		
Toplam	393	106	228	59		

4.12. Üniversite Türü ve Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Ait Bulguların Tartışılması

Üniversite türünün yani bir başka ifadeyle devlet veya vakıf üniversitelerine devam etmekte olan üniversite öğrencilerinin siyasi parti/ittifak ve cumhurbaşkanı oy tercihlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik gerçekleştirilen analizler, her iki analiz için de anlamlı sonuçlar ortaya koymamıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde neredeyse her iki grup için de benzer sonuçların olduğu görülmektedir. Özellikle 2010 yılından sonra hızlı bir şekilde artış gösteren vakıf üniversiteleri önceki yıllarda toplumun sosyo-ekonomik seviyesi daha yüksek olan kesimleri tarafından tercih edilirken, günümüzde

artan burs imkanları ve özellikle de ulaşım ve mali avantajlarından dolayı şehir dışına çocuklarını göndermek istemeyen aileler tarafından tercih edilir bir hale gelmiştir. Bu durum, vakıf üniversitelerini oluşturan öğrenci popülasyonunun tıpkı devlet üniversitelerinde olduğu gibi toplumun pek çok farklı kesiminden talep görmesine yol açtığı şeklinde yorumlanabilir. Dolayısıyla, devlet ve vakıf üniversitelerine devam eden katılımcıların siyasi tercihlerinin farklılaşmaması bu şekilde yorumlanabilir.

4.13. Anne Siyasi Parti Tercihi ve Katılımcı Siyasi Parti Tercihi

Son genel seçimlerde Cumhuriyet İttifakı, Millet İttifakı, HDP'ye oy veren veya oy kullanmayan üniversite öğrencilerinin, siyasi tercihleri ile annelerinin siyasi parti tercihleri arasında bir ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Annelerinin siyasi parti tercihleri ve üniversite öğrencilerinin siyasi tercihleri arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2_{(9)} = 415,615$, C' V= .59, $p < 0,05$].

Tablo 10: Siyasi Parti Tercihinin Katılımcıların Annelerinin Oy Verdiği Parti Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Siyasi Parti Tercihi				χ^2	p
		Cumhur İ.	Millet İ.	HDP	Oy Vermedim		
Anne Siyasi T.							
Cumhur İ.	133	115	8	0	10	415,615	0,005
Millet İ.	170	38	113	1	18		
HDP	26	1	6	16	3		
Oy Vermedim	64	21	11	1	31		
Toplam	393	175	138	18	62		

Analiz sonuçları incelendiğinde, annesi ile benzer yönde oy tercihini kullananların yüzdesi Cumhuriyet ittifakı için %65,7 iken bu oran; Millet ittifakı için %81,9; HDP için %88,9 oranında olmuştur.

4.14. Baba Siyasi Parti Tercihi ve Katılımcı Siyasi Parti Tercihi

Son genel seçimlerde Cumhuriyet İttifakı, Millet İttifakı, HDP'ye oy veren veya oy kullanmayan üniversite öğrencilerinin, siyasi tercihleri ile babalarının siyasi parti tercihleri arasında bir ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır.

Babalarının siyasi parti tercihleri ve üniversite öğrencilerinin siyasi tercihleri arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2_{(9)} = 398,644$, C' V= .58, $p < 0,05$].

Tablo 11: Siyasi Parti Tercihinin Katılımcıların Babalarının Oy Verdiği Parti Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Siyasi Parti Tercihi				χ^2	p
		Cumhur İ.	Millet İ.	HDP	Oy Vermedim		
Baba Siyasi T.							
Cumhur İ.	133	113	7	0	13	398,644	0,005
Millet İ.	170	43	106	0	21		
HDP	26	1	5	16	4		
Oy Vermedim	64	24	10	1	29		
Toplam	393	181	128	17	67		

Analiz sonuçları incelendiğinde, babası ile benzer yönde oy tercihini kullananların yüzdesi Cumhur ittifakı için %62,4 iken bu oran; Millet ittifakı için %82,8; HDP için %94,1 oranında olmuştur.

4.15. Ebeveynlerin Siyasi Tercihleri ve Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Ait Bulguların Tartışılması

İlk kez oy kullanacak gençlerin, parti tercihlerini gerçekleştirirken en fazla etkilendiği insanların aktif olarak siyasi konularda çocuklarıyla konuşan aileler olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur (McDevitt - Kioussis, 2007; a.mlf., 2015; Niemi vd., 1978, 517). Ülkemizde de 25 yaş altındaki gençlerin oy verecekleri partiyi belirlerken en çok ailelerinden etkilendikleri bazı çalışmalarla ortaya konmuştur (Uysal, 1981; Aydın - Özbek, 2004).

Bu araştırmanın da örneklemini oluşturan 25 yaş altı üniversite öğrencilerinin siyasi parti oy tercihlerinde özellikle HDP ve Millet İttifakı tercihlerinde hem anne hem de babalarıyla yüksek oranda benzerlikler ortaya çıkmıştır (Tablo 10 ve Tablo 11). Benzer etkileşimin Cumhur İttifakı tercihiinde ortaya çıkmadığı söylenebilir. Ebeveynleri Cumhur İttifakına oy vermiş katılımcıların oy tercihlerini bu yönde gerçekleştirmediklerini ve söz konusu farklılığın buradan kaynaklandığını söyleyebiliriz. KONDA araştırma şirketinin seçim sonrası hazırladığı raporda da ortaya koyduğu üzere CHP ve İYİ Parti genel olarak üniversiteli seçmenlerden daha yüksek oranda oy alırken;

AK Parti ve MHP ise lise ve lise altı eğitilmiş kesimden oy almaktadır. Üniversite öğrencilerinin eğitim düzeylerinin ebeveynlerinden anlamlı düzeyde yüksek olması bu duruma yol açmış olabilir. Bir başka açıklama ise, genç seçmenlerin ailelerinden bağımsız bir yaşam sürmeleri, akran grupları ve medya araçları başta olmak üzere farklı siyasal toplumsallaşma aktörleriyle temas etmeleri olabilir. Seçim sürecinde özellikle Millet İttifakı adaylarının gençleri etkileyecek vaatlerinin olması da bu farklılığa yol açan bir başka etken olarak değerlendirilebilir.

4.16. Siyasi Parti Tercih ve Cumhurbaşkanı Tercih

Son genel seçimlerde Cumhuriyet İttifakı, Millet İttifakı, HDP'ye oy veren veya oy kullanmayan üniversite öğrencilerinin, siyasi tercihleri ile cumhurbaşkanlığı seçiminde kullandıkları tercih arasında ilişki olup olmadığını anlamak için ki kare testi yapılmıştır. Siyasi parti tercihleri ile cumhurbaşkanı tercihleri arasında anlamlı bir ilişki vardır [$\chi^2_{(6)} = 435,477$, C' V= .45, $p < 0,05$].

Tablo 12: Siyasi Parti Tercihinin Cumhurbaşkanı Adayına Oy Verme Değişkenine Bağımlı Olup Olmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

Değişkenler	n	Siyasi Parti Tercih			χ^2	p
		Cumhur İ.	Millet İ. + HDP*	Oy Vermedim		
Cumhurbaşkanı T.						
Cumhur İ.	133	101	24	8	435,477	0,005
Millet İ.	170	0	164	6		
HDP	26	1	25	0		
Oy Vermedim	64	4	15	46		
Toplam	393	106	228	59		

Cumhuriyet İttifakına oy veren seçmenlerin yüzde 18'lik bir kısmı cumhurbaşkanlığı seçiminde Millet İttifakının adayları olan Muharrem İnce'den yana tercihini kullanmıştır. Millet İttifakına oy veren seçmenlerden hiçbiri Cumhuriyet İttifakının adayları olan Recep Tayyip Erdoğan'a oy vermemişlerdir. Bu kitlenin tercihi yüzde 96.5 oranında Muharrem İnce'den yana olmuştur. HDP seçmeninin ise sadece yüzde 3,8'lik bir kesimi Recep Tayyip Erdoğan'dan yana tercihini kullanmıştır. Oy tercihini HDP'den yana kullanan katılımcıların %43'lük bir kesimi ise cumhurbaşkanlığı seçiminde Muharrem İnce'ye oy verdiklerini belirtmişlerdir.

4.17. Siyasi Parti Tercihi ve Oy Verme Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Ait Bulguların Tartışılması

Tıpkı ideolojik farklılıklarda olduğu gibi siyasi parti tercihinin de cumhurbaşkanı tercihinde oldukça etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 12). Pek çok aday olmasına rağmen cumhurbaşkanlığı seçiminde Recep Tayyip Erdoğan ve Muharrem İnce daha ön planda olmuştur. Daha önce genel seçim ve cumhurbaşkanı seçimi bir arada yapılmadığından dolayı elimizde geçmişe dair bulgular bulunmamaktadır. Ancak araştırma şirketlerinin seçim sonrası yayınladıkları raporlarla bu çalışmada ortaya konan siyasi parti tercihi ve cumhurbaşkanı tercihi arasındaki ilişkiye yönelik bulguların tutarlı olduğu görülmektedir (KONDA, 2018; IPSOS, 2018). Söz gelimi, AK PARTİ, MHP ve BBP'nin uzlaşarak aday gösterdiği Recep Tayyip Erdoğan'ın; CHP'nin aday olan Muharrem İnce'nin; HDP'nin aday olan Selahattin Demirtaş'ın ve İYİ Parti'nin aday olan Meral Akşener'in çok büyük ölçüde partilerine oy veren seçmenler tarafından da desteklendikleri gözlenmiştir.

Bu çalışmada, her iki adayın da aday gösterildikleri ittifak partilerinden çok güçlü düzeyde destek gördükleri ortadadır (Tablo 12). Meral Akşener'in ve Selahattin Demirtaş'ın kendi partilerinin altında oy almaları ise olası bir ikinci turda Recep Tayyip Erdoğan'a karşı en kuvvetli aday olan Muharrem İnce'nin görülmesi olabilir. Bu durumun, 16 yıl aralıksız bir şekilde iktidarını sürdüren AK Parti'ye karşı muhalefetin gücünü göstermek amacıyla olduğu düşünülebilir. Bir takım seçmenin bu olasılıktan yola çıkarak milletvekili seçimlerinde kendi partilerine oy verdiklerini, cumhurbaşkanlığı seçiminde ise Recep Tayyip Erdoğan'dan sonra seçimi kazanma olasılığı en yüksek olan aday (Muharrem İnce) destekledikleri görülmektedir.

Benzer bir yaklaşım, özellikle bazı muhalif seçmenlerin HDP'nin yüzde onluk seçim barajına takılmaması için stratejik bir biçimde hareket etmiş olmalarında kendini göstermektedir. Oy tercihini HDP'den yana kullanan katılımcıların %43'lük bir kesimin cumhurbaşkanlığı seçiminde Muharrem İnce'ye oy verdikleri gözlenmiştir. Bir başka ifadeyle HDP'ye oy veren kişi sayısı 26 iken, HDP'nin cumhurbaşkanı aday olan Selahattin Demirtaş sadece 15 kişi tarafından tercih edilmiştir. Buradan yola çıkarak, siyasi kutuplaşmanın zirve yaptığı seçim döneminde muhalif seçmenlerin bir kısmının stratejik olarak oy verme davranışında bulduklarını söyleyebiliriz.

Sonuç

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin son genel seçimlerdeki siyasi parti/ittifak ve cumhurbaşkanlığı tercihleri ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların siyasi parti tercihleri ile cinsiyetleri, politik konumları ve ebeveynlerinin siyasi parti tercihleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların ailelerinin gelir düzeyleri, politik konumları ve siyasi parti tercihleri ile cumhurbaşkanı tercihleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Oy verme davranışı günümüzde özellikle demokrasinin geliştiği ülkelerde son yıllarda sıklıkla çalışılan araştırma konularının başında gelmektedir. Demokrasilerde seçmenlerin karar verme mekanizmalarını çözümlenmenin, demokrasinin nasıl işlediğini anlamak ile aynı seviyede önemli olduğu söylenebilir (Lau - Redlawsk, 2006, 3). Genç bir nüfusa sahip olan ülkemizde ise seçmen tercihlerini anlamaya yönelik yapılan akademik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu ortadadır. Gelecekteki politik sistemlerin işleyişinin anahtarını ellerinde tutan gençlerin, siyaset hakkındaki bilgilerini nasıl edindiklerini ve siyasi tutumlarının nasıl oluştuğunu anlamının önem kazandığı da ortadadır (Hooghe, 2004, 331). Özellikle siyasi partiler açısından genç seçmenleri sandığa çekme yollarını bulmak ve onların oy verme motivasyonlarını anlamak oldukça önemli bir hale gelmiştir. Bu bağlamda, bu araştırma, üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ile oy verme davranışları arasındaki ilişkileri ortaya koyma amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın değişen seçim sisteminden sonra gerçekleştirilen ilk çalışmalardan biri olması ve elde edilen bulguların alanyazına katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Elde edilen bulgular oy verme davranışı konusunda çalışacak araştırmacılara ve siyaset ile ilgilenen kişilere yeni bir bakış açısı sağlamayı amaçlamıştır. Özellikle eğitilmiş ve genç seçmen kitlesini yakından tanımak, onların ilgisini ve dikkatini çekecek stratejiler geliştirmek isteyen siyasetçiler ve siyasi partiler için de bu çalışmanın katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu katkılar; özellikle günümüzde gençler tarafından oldukça yaygın bir şekilde kullanılan medya araçlarının (özellikle sosyal medyanın) daha etkin ve yaratıcı bir şekilde kullanımına özen gösterilmesi, parti programlarının ve lider söylemlerinin seçmen profillerini de dikkate alarak gözden geçirilmesi, çok yönlü bir

şekilde değerlendirilmesi gereken seçmen özelliklerinin parti içi eğitim programlarında geniş yer bulması şeklinde olabilir.

Siyasi partiler özelinde araştırma bulguları değerlendirildiğinde, ebeveynler ve çocukları arasında aynı ittifaka/partiye destek en az Cumhuriyet İttifakı'nda görülmektedir. Bunun nedeni olarak, ebeveynler ile çocukları arasındaki eğitim farkının olabileceği düşünülebilir. Bunun yanı sıra söz konusu ittifakın daha muhafazakâr seçmenden destek gördüğü bilinmektedir. Üniversite yaşantısının gençleri toplumsal meselelere bakış açısından aile üyelerinden ayırttığı ve bunun da siyasi parti tercihlerinde onları daha özerk davranmaya yönlendirdiği yorumu yapılabilir.

Dar gelirli seçmenin mevcut siyasi durumu bozmak istememesi, onların daha garantici oldukları ve düzen değişikliğinin ekonomik temelli problemler yaratabileceğini düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca ekonomik açıdan sancılı sonuçlar doğurduğu düşüncesinden yola çıkarak hükümet değişikliklerinin olumsuz sonuçlarından en fazla kendilerinin etkileneceğini düşünülebilirler. Bu bağlamda iktidar olmak isteyen partiler bu gruptaki seçmenin dikkatini çekmek için, toplumun çoğunluğunu oluşturan dar gelirli kesime başta ekonomik olmak üzere siyasi istikrar vaat etmeli ayrıca mevcut sistemde beğenilen uygulamaların devam edeceğini, beğenilmeyen uygulamaların ise son bulacağını vurgulamalıdır.

Özellikle eğitim seviyesindeki artışın kadın seçmenlerde siyaset ile daha yakından ilgilenmeye yol açtığı düşünülürse, siyasi partilerin daha çok kadın siyasetçiye partilerinde yer vermeleri yerinde bir hareket olabilir. Siyasi partiler cinsiyet kotalarını daha yukarı seviyelere çekerek kadınların siyasete aktif katılımlarını arttırabilirler. Bunun yanı sıra ülkemizde önemli sorun alanlarının başında gelen kadına şiddet başta olmak üzere, eşit işe eşit ücret, eşit kariyer, çocuk bakım olanakları, ücretli doğum izni gibi konularda politikalar üretmek kadın seçmen kazanılmaya çalışılabilir.

Araştırmada bazı sınırlılıklar da mevcuttur. Araştırmanın sadece İstanbul ilinde yaşayan üniversite öğrencileri ile yürütülmüş olması, araştırma sonuçlarının toplumdaki tüm gençlere ve seçmenlere genellenmesini kısıtlamaktadır. Her şehrin kendine özgü dinamiklerinin genel siyaseti de etkileyeceğini göz önünde bulundurursak, seçmenin karar verme sürecinde coğrafi bölgenin, sosyal ve ekonomik şartların da dikkatle ele alınması gerektiğini düşünebiliriz. Gelecekte yapılacak çalışmalar da farklı coğrafi bölge,

eğitim seviyesi ve yaştaki kitlelere de ulaşarak araştırma tekrarlanabilir. Bir diğer sınırlılık ise siyasi görüşlerini paylaşmak istemeyen ve bu konuda çekinceleri olduğunu ileten çok sayıda katılımcının araştırmaya katılmaktan vazgeçmeleridir. Bu duruma partiler arasında gittikçe artan siyasi kutuplaşmanın ve muhalif olarak kendisini niteleyen kişilerin siyasi görüşlerini ifade etmelerinden duydukları endişenin neden olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Abadan, Nermin - Yücekök, Ahmet. “1961–1965 Seçimlerinde Büyük Şehirlerde Gelir Durumuna Göre Oy Verme Davranışları”. *Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi* 21/4 (1966), 103-117. Ankara: Siyasal Bilimler Yayınları.
- Akgün, Birol. *Türkiye’de Seçmen Davranışı, Partiler Sistemi ve Siyasal Güven*. Ankara: Nobel Yayınları, 2.Basım, 2002.
- Altan, Cemal - Kapusızoğlu, Mehmet. “Gelir Düzeyi-Siyasal Tercih İlişkisi: Mersin Örneği”. *Journal of Current Researches on Business and Economics* 7/2 (2017), 319-336. <https://doi.org/10.26579/jocrebe-7.2.20>
- Avcı, Kemal. “2014 Yerel Ankara Yerel Seçimlerinde Parti Lideri Faktörünün Seçmenin Oy Verme Kararına Etkisi”, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* 3/1 (2015), 145-179. <https://doi.org/10.19145/guifd.24449>
- Aydın, Kenan - Özbek, Volkan. “Ailenin Seçmen Davranışları Üzerindeki Etkisi”, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8 (2004), 144-167.
- Aydın, Sonay Zeki - Şener, Turan “Siyasal Pazarlama Yaklaşımı Çerçevesinde Adayın ve Aday Belirleme Sürecinin Seçmenin Oy Verme Kararındaki Etkisi”, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi* 8/1 (2018), 193-209.
- Bäck, Hanna - Rosema, Martin. “Government Formation and Strategic Voting in Multi-Party Systems: Voting for Coalitions in the Netherlands”. “The Politics of Change: How Parties, Elections and Voters Adjust to Changing Political Environments” bildiri (Haziran, 2008) Amsterdam, Netherlands.
- Bartels, Larry Martin. “Partisanship and Voting Behavior, 1952-1996”, *American Journal of Political Science* 44/1 (2000), 35-50. <https://doi.org/10.2307/2669291>
- Bartels, Larry Martin. “The Study of Electoral Behavior”, *The Oxford Handbook of American Elections and Political Behavior*, ed. Jan E. Leighley – George C. Edwards III (Oxford University Press, 2010), 239-261. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199235476.001.0001>

- Başarır, Murat. “Seçmenlerin Oy Verme Davranışları İle Liderlerin Hitaplarında Aradıkları İkna Bileşenleri ve Üslup Çeşitleri Arasındaki İlişki”, *İnif E-Dergi* 1/2 (2016), 218-233.
- Bayyığıt, Mehmet. “Din-Siyaset İlişkileri Bağlamında Seçmen Davranışları ve Din”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 15/15 (2003), 29-37.
- Beren, Fatih. “Seçmen Tercihine Etki Eden Faktörler ve Seçim Güvenliği: Şanlıurfa İli Örneği”, *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)* 8/1 (2013), 191-214.
- Bennett, W. Lance - Salisbury Bart R. “Rational Choice: The Emerging Paradigm in Election Studies”, *Research in Micropolitics* 2 (1987), 1-30.
- Bölükbaşı, Ayşe G. - Yıldıztan, Dina Ç. (2009), “Yerel Yönetimlerde İş Tatminini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Alan Araştırması”, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi* 27/2, 345-366.
- Bükümer, Üzümlü - Dölarlan, Emre Ş. “Parti Sadakatinin Oluşumunda Seçmenlerin Kişisel Özelliklerinin Düzenleyici Etkisi”, *Tüketim ve Tüketici Araştırmaları Dergisi* 5/1 (2013), 15-52.
- Carnaghan, Ellen - Bahry, Donna. “Political Attitudes and The Gender Gap in The USSR”, *Comparative Politics* 22/4 (1990), 379-399.
<https://doi.org/10.2307/421970>
- Çınar, Ali. *Ekonominin Seçmen İdeolojisi Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2010.
- Çinko, Levent. “Seçmen Davranışları İle Ekonomik Performans Arasındaki İlişkilerin Teorik Temelleri ve Türkiye Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 61/1 (2006), 103-116.
- Cutler, Neal E. “Demographic, Social-Psychological, and Political Factors in the Politics of Aging: A Foundation for Research in ‘Political Gerontology’”, *American Political Science Review* 71/3 (1977), 1011-1025.
<https://doi.org/10.1017/S0003055400265210>

- Çağlar, Nedret - Gelir, Yasemin. “Yerel Seçimlerde Aday İmajı: 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Öncesinde Isparta Seçmeni Üzerine Bir Araştırma”, *Sosyal Bilimler Dergisi* 16/2 (2014), 27-50. <https://doi.org/10.5578/JSS.8024>
- Çarkoğlu, Ali. “Economic Evaluations vs. Ideology: Diagnosing The Sources of Electoral Change in Turkey, 2002–2011”, *Electoral Studies* 31/3 (2012), 513–521. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2012.02.005>
- Çavuşoğlu, Hüseyin - Pekkaya, Mehmet. “Yerel Seçimlerde Genç Seçmenlerin Siyasal Davranışlarına İlişkin Bir İnceleme: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi* 12/29 (2016), 17-40. <http://dx.doi.org/10.17130/ijmeb.20162922021>
- Damlapınar, Zülfikar - Balcı, Şükrü. “Seçmenin Zihnindeki Aday İmajını Belirleyen Etkenler: 28 Mart 2004 Yerel Seçimleri Alan Araştırması”, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi* 4/1 (2005), 58-79.
- Doğan, Adem - Göker, Göksel. “Yerel Seçimlerde Seçmen Tercihi (29 Mart Yerel Seçimleri Elazığ Seçmeni Örneği)”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi* 5/2 (2010), 159-187.
- Downs, Anthony. *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper and Row, 1957.
- Duran, Hasan. “Siyasal Katılmayı Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Tavşanlı-Kütahya Örneği”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13 (2005), 131-152.
- Erdinç, İ. Ethem. “Üniversite Öğrencilerinin Oy Verme Davranışlarında Etkili Olan Faktörlere Yönelik Bir Araştırma”, *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi* 2/1 (2012), 55-70.
- Eser, H. Bahadır - Sarışahin, Pınar. “Cinsiyet-Siyasal Katılım İlişkisi: SDÜ Örnek Olayı”, *Visionary E-Journal/Vizyoner Dergisi* 7/15 (2016), 38-58.
- Funk, Carolyn L. “Bringing The Candidate Into Models of Candidate Evaluation”, *The Journal of Politics* 61/3 (1999), 700-720.

- Glass, Jennifer vd. “Attitude Similarity in Three-Generation Families: Socialization, Status Inheritance, or Reciprocal Influence?”, *American Sociological Review* 51/5 (1986), 685-698. <https://doi.org/10.2307/2095493>
- Gschwend, Thomas. (2004), “Comparative Politics of Strategic Voting: A Hierarchy of Electoral Systems”. Sonderforschungsbereich 504. Erişim 05 Kasım 2017. <http://www.sowi.uni-mannheim.de/gschwend/pdf/papers/gschwend-midwest06.pdf>
- Harrop, Martin - Miller, William L. *Elections and Voters: A Comparative Introduction*. London: The Macmillan Press, 1987.
- Hayes, Danny. “Candidate Qualities Through A Partisan Lens: A Theory of Trait Ownership”, *American Journal of Political Science* 49/4 (2005), 908-923.
- Heywood, Andrew. *Siyaset*. çev. B. Berat Özipek vd., İstanbul: Adres Yayınları, 1.Basım, 2007.
- Hooghe, Marc. “Political Socialization and The Future of Politics”, *Acta Politica* 39/4 (2004), 331-341.
- IPSOS, 30 Mart'ta Oy Tercihlerinde Neler Etkili Oldu? 2019. <https://www.ipsos.com/tr-tr/30-martta-oy-tercihlerinde-neler-etkili-oldu>
- Jacoby, William G. “Policy Attitudes, Ideology and Voting Behavior in The 2008 Election”, *Electoral Studies* 29/4 (2010), 557-568. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2010.04.003>
- Kalaycıoğlu, Ersin. *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, No:10, 1983.
- Kalender, Ahmet. *Siyasal İletişim, Seçmenler ve İkna Stratejileri*. Konya: Çizgi Kitabevi, 1.Basım, 2005.
- Karakoç, İrem. *Türkiye’de Siyasal Parti Kimliği*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2000.
- KONDA, *Temmuz’18 Barometresi*, İstanbul: Siyasal ve Toplumsal Araştırmalar Dizisi, 2018.

- Lau, Richard R. - Redlawsk, David P. *How Voters Decide: Information Processing in Election Campaigns*. New York: Cambridge University Press, 2006.
- Lipset, Martin S. *Political Man: The Social Bases of Politics*. New York: Anchor Book, 1960.
- McDevitt, Michael - Kioussis, Spiro. “The Red and Blue of Adolescence: Origins of The Compliant Voter and The Defiant Activist”, *American Behavioral Scientist* 50/9 (2007), 1214-1230. <https://doi.org/10.1177/0002764207300048>
- McDevitt, Michael - Kioussis, Spiro. “Active Political Parenting: Youth Contributions During Election Campaigns”, *Social Science Quarterly* 96/1 (2015), 19-33. <https://doi.org/10.1111/ssqu.12127>
- McFarland, Daniel A. - Thomas, Reuben J. “Bowling Young: How Youth Voluntary Associations Influence Adult Political Participation”, *American Sociological Review* 71/3 (2006), 401-425.
- McIntosh, Hugh vd. “The Influence of Family Political Discussion on Youth Civic Development: Which Parent Qualities Matter?”, *PS: Political Science & Politics* 40/3 (2007), 495-499. <https://doi.org/10.1017/S1049096507070758>
- Niemi, Richard G. vd. “The Similarity of Political Values of Parents and College-Age Youths.”, *Public Opinion Quarterly* 42/4 (1978), 503-520. <https://doi.org/10.1086/268476>
- Özbudun, Ergun. *Çağdaş Türk Politikası: Demokratik Pekişmenin Önündeki Engeller*. çev. Ali Resul Usul. İstanbul: Doğan Kitapçılık, 2003.
- Özyurt, Cevat. “Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Davranışları: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Balıkesir Örneği”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 9/33 (2010), 289-320.
- Quintelier, Ellen. “Intergenerational Transmission of Political Participation Intention”, *Acta Politica* 50/3 (2015), 279-296.
- Sarlamanov, Kire - Jovanoski, Aleksandar. “Models of Voting”, *Researchers World-Journal of Arts, Science & Commerce* 5/1 (2014), 16-24.

- Saygılı, Rukiye. “Siyasi Lider Söylemlerinin Vatandaşların Siyasi Parti Tercihleri Üzerindeki Olası Etkileri: 2011 Genel Seçimlerine Yönelik Bir Alan Araştırması”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32 (2014), 103-113.
- SETA. *24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanı Seçiminin Siyasal İletişimi*. Ankara: Seta Yayınları, 112, 2018.
- Şahin, Yusuf. “30 Mart 2014 Seçimleri Üzerine Birkaç Not”, *Liberal Düşünce Dergisi*, 74 (2014), 151-155.
- Tekeli, Şirin. *Kadınlar ve Siyasal Toplumsal Hayat*. İstanbul: Birikim Yayınları, 1982.
- Temizel, Metehan. *Türkiye’de Seçmen Davranışlarında Sosyo-Psikolojik, Kültürel ve Dinsel Faktörlerin Rolü: Kuramsal ve Ampirik Bir Çalışma*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2012.
- Türkdoğan, Orhan. “Erzurum Kenti ve Çevre Köylerinde Seçmenlerin Siyasal Katılma Eğilimleri.”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası* 33/1-4 (1976), 41-77.
- Ulaş, Fatih vd. “Glokom Hastalarında Optik Disk Alanının Moorfields Regresyon Analizi ve Glokom İhtimali Skoru Üzerine Etkisi”, *Türkiye Klinikleri Journal of Ophthalmology* 22/1 (2013), 37-44.
- Uysal, Birkan. “Siyasal Katılma ve Katılma Davranışı Üzerinde Ailenin Etkisi”, *TODAI Anne İdaresi Dergisi* 4/2 (1981), 54-67.
- Uztuğ, Ferruh. *Siyasal Marka: Seçim Kampanyaları ve Aday İmajı*. İstanbul: MediaCat Yayınları, 1999.
- Visser, Max. (1998) *Five Theories of Voting Action: Strategy and Structure of Psychological Explanation*. Twente: Felsefe ve Sosyal Bilimler Bölümü, Doktora Tezi, 1998.
- Yılmaz, Cengiz vd. “Türkiye’de Siyasi Kutuplaşmayı Oluşturan Unsurlar: Seçmen Tercihlerinde Ekonomik Oy Verme Davranışından Toplumsal Travma Kuramına Kadar Bir Dizi Etkenin Görece Etkileri”, *İktisat İşletme ve Finans* 27/311 (2012), 9-39.

